ופדיון הבן. דילפינן לעיל בפירקין (דף כט.) נשים פטורות מלפדות בגימטרס דכתיב חיפדה תפדה: ולר' יוחנן בן ברוקא דאמר. חיובא בפריה ורביה כתיב בנשים היכי ליף הו מאחר מצות עשה שלא הזמן גרמא דכתיב מורא, הא הוו פריה ורביה שני כתובים כאחד: גריכי. כלומר לאו הא'ין כאחד תורה אור

ולרבי יוחנן בן ברוקא *דאמר על שניהם הוא אומר "ויברך אותם אלהים פרו ורבו" מאי איכא למימר דהוה תית ופדיון הבן שני כתובים הבאים כאחד *וכל שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין ולרבי יוחנן בן ברוקא נמי גיהוו פריה ורביה, דמורא שני כתובים הבאים כאחד ואין מלמדין? צריכי דאי כתב רחמנא מורא ולא כתב פריה ורביה הוה אמינא "וכבשוה" אמר רחמנא איש דדרכו לכבש אין, אשה דאין דרכה לכבש לא. ואי כתב פריה ורביה ולא כתב מורא ה"א *איש דסיפק בידו לעשות אין, אשה דאין סיפק בידה לעשות לא, אבל תתחייב כלל, צריכא. הניחא למ"ד שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין אלא למ"ד מלמדין מאי איכא למימר אמר רבא: *פפונאי ידעי לה לטעמא דהא מילתא ומנו רב אחא בר יעקב אמר קרא "והיה לך לאות על ידך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת ה' בפיך" *הוקשה כל התורה כולה לתפילין מה תפילין מ"ע שהזמן גרמא ונשים פטורות אף כל מ"ע שהזמן גרמא נשים פטורות, ומדמצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות מכלל דמ"ע שלא הזמן גרמא נשים חייבות, הניחא למ"ד תפילין מ"ע שהזמן גרמא אלא למ"ד תפילין מ"ע שלא הזמן גרמא מאי איכא למימר, מאן שמעת ליה דאמר תפילין מ"ע שלא הזמן גרמא ר' מאיר, וסבר לה "שני כתובים הבאים כאחד *וכל שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין, ולר' יהודה דאמר שני כתובים הבאים כאחד מלמדין, ותפילין מ"ע שלא הזמן גרמא, מא"ל משום דאי מצה שמחה ותקהל ושלשה כתובים הבאים כאחד ושלשה כתובים הבאים כאחד אין מלמדין: "וכל מצות לא תעשה וכו'; מנהני מילי *אמר רב יהודה אמר רב וכן תנא דבי ר' ישמעאל אמר קרא "איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם" השוה הכתוב אשה לאיש לכל "לחנשים" שבתורה; *דבי רבי אליעזר תנא אמר קרא "אשר תשים לפניהם" השוה הכתוב אשה לאיש לכל דינים שבתורה דבי חזקיה תנא אמר קרא "והמית איש או אשה" השוה הכתוב אשה לאיש לכל מיתות שבתורה *וצריכא דאי אשמעינן הך קמייתא, משום כפרת חס רחמנא עלה אבל דינין אימא איש דבר משא ומתן אין, אשה לא ואי אשמעינן הא משום דחיותה היא אבל כופר אימא איש

ולרבי יוחנן בן ברוקא נמי גיהוו פריה ורביה, דמורא שני כתובים הבאים כאחד ואין מלמדין? צריכי דאי כתב רחמנא מורא ולא כתב פריה ורביה הוה אמינא "וכבשוה" אמר רחמנא איש דדרכו לכבש אין, אשה דאין דרכה לכבש לא. ואי כתב פריה ורביה ולא כתב מורא ה"א *איש דסיפק בידו לעשות אין, אשה דאין סיפק בידה לעשות לא, אבל תתחייב כלל, צריכא. הניחא למ"ד שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין אלא למ"ד מלמדין מאי איכא למימר אמר רבא: *פפונאי ידעי לה לטעמא דהא מילתא ומנו רב אחא בר יעקב אמר קרא "והיה לך לאות על ידך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת ה' בפיך" *הוקשה כל התורה כולה לתפילין מה תפילין מ"ע שהזמן גרמא ונשים פטורות אף כל מ"ע שהזמן גרמא נשים פטורות, ומדמצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות מכלל דמ"ע שלא הזמן גרמא נשים חייבות, הניחא למ"ד תפילין מ"ע שהזמן גרמא אלא למ"ד תפילין מ"ע שלא הזמן גרמא מאי איכא למימר, מאן שמעת ליה דאמר תפילין מ"ע שלא הזמן גרמא ר' מאיר, וסבר לה "שני כתובים הבאים כאחד *וכל שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין, ולר' יהודה דאמר שני כתובים הבאים כאחד מלמדין, ותפילין מ"ע שלא הזמן גרמא, מא"ל משום דאי מצה שמחה ותקהל ושלשה כתובים הבאים כאחד ושלשה כתובים הבאים כאחד אין מלמדין: "וכל מצות לא תעשה וכו'; מנהני מילי *אמר רב יהודה אמר רב וכן תנא דבי ר' ישמעאל אמר קרא "איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם" השוה הכתוב אשה לאיש לכל "לחנשים" שבתורה; *דבי רבי אליעזר תנא אמר קרא "אשר תשים לפניהם" השוה הכתוב אשה לאיש לכל דינים שבתורה דבי חזקיה תנא אמר קרא "והמית איש או אשה" השוה הכתוב אשה לאיש לכל מיתות שבתורה *וצריכא דאי אשמעינן הך קמייתא, משום כפרת חס רחמנא עלה אבל דינין אימא איש דבר משא ומתן אין, אשה לא ואי אשמעינן הא משום דחיותה היא אבל כופר אימא איש

ולרבי יוחנן בן ברוקא נמי גיהוו פריה ורביה, דמורא שני כתובים הבאים כאחד ואין מלמדין? צריכי דאי כתב רחמנא מורא ולא כתב פריה ורביה הוה אמינא "וכבשוה" אמר רחמנא איש דדרכו לכבש אין, אשה דאין דרכה לכבש לא. ואי כתב פריה ורביה ולא כתב מורא ה"א *איש דסיפק בידו לעשות אין, אשה דאין סיפק בידה לעשות לא, אבל תתחייב כלל, צריכא. הניחא למ"ד שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין אלא למ"ד מלמדין מאי איכא למימר אמר רבא: *פפונאי ידעי לה לטעמא דהא מילתא ומנו רב אחא בר יעקב אמר קרא "והיה לך לאות על ידך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת ה' בפיך" *הוקשה כל התורה כולה לתפילין מה תפילין מ"ע שהזמן גרמא ונשים פטורות אף כל מ"ע שהזמן גרמא נשים פטורות, ומדמצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות מכלל דמ"ע שלא הזמן גרמא נשים חייבות, הניחא למ"ד תפילין מ"ע שהזמן גרמא אלא למ"ד תפילין מ"ע שלא הזמן גרמא מאי איכא למימר, מאן שמעת ליה דאמר תפילין מ"ע שלא הזמן גרמא ר' מאיר, וסבר לה "שני כתובים הבאים כאחד *וכל שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין, ולר' יהודה דאמר שני כתובים הבאים כאחד מלמדין, ותפילין מ"ע שלא הזמן גרמא, מא"ל משום דאי מצה שמחה ותקהל ושלשה כתובים הבאים כאחד ושלשה כתובים הבאים כאחד אין מלמדין: "וכל מצות לא תעשה וכו'; מנהני מילי *אמר רב יהודה אמר רב וכן תנא דבי ר' ישמעאל אמר קרא "איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם" השוה הכתוב אשה לאיש לכל "לחנשים" שבתורה; *דבי רבי אליעזר תנא אמר קרא "אשר תשים לפניהם" השוה הכתוב אשה לאיש לכל דינים שבתורה דבי חזקיה תנא אמר קרא "והמית איש או אשה" השוה הכתוב אשה לאיש לכל מיתות שבתורה *וצריכא דאי אשמעינן הך קמייתא, משום כפרת חס רחמנא עלה אבל דינין אימא איש דבר משא ומתן אין, אשה לא ואי אשמעינן הא משום דחיותה היא אבל כופר אימא איש

ת"ל ליכא אלא ב' כתובים ומאי מתרץ (ג) ר' יהודה דאמר מלמדין ממ"ע שהזמן גרמא אימא דילף לחיוב ממלה והקהל וי"ל דמוקי קידוש היום בהלי מלה והקהל והוו ג' כתובים ואין מלמדין וגשים *חייבות בקידוש היום מן התורה דלכתיב (שמות כ) זכור את יום השבת זכרהו על היין וכל שישנו בשמירה ישנו בזכירה והני נשי הואיל ואיתנהו בשמירה איתנהו נמי בזכירה: **משום** כפרה חס רחמנא עליה. וא"ת כ"ש דאם לא נכתבה חס עליה טפי דאין עליה לא עונש ולא חטא וי"ל דמכל מקום איצטריך כפרה היכא דכתיב בה עונש לנשים בהדיא כגון גבי עריות: אלא

[כל זה עד סופו איתא בהדיא בשנועות כ: וכן בברכות כ: ס"ל לרבא כך אבל אביי ס"ל בברכות שם דנשים חייבות מדרבנן והכא תוס' דהכא אליבא דאביי וכ"ע ואולי אביי חזר בו מכי שמעיה מרבא דברכות שהשיג עליו שפתי תשובות בדבר]

אלא למ"ד תפילין הוי מ"ע שלא הזמן גרמא מאי איכא למימר. פי' הקונטרס דאדרבה איכא הוה לן למימר דשלא הזמן גרמא נשים פטורות מתפילין ושהזמן גרמא נשים חייבות ממלה והקהל דסבר שני כתובים הבאים כאחד מלמדים ומשני מאן שמעת ליה דתפילין לא הוו זמן גרמא רבי מאיר וסבר לה אין מלמדים ופירש בקונטרס דלדידיה לא איצטריך הקישא אלא כדגמרינן לעיל מבנין אב וגמרינן מראיה דהוי מ"ע שהזמן גרמא ונשים פטורות והקישא לן מלה ממלה והקהל לחייבא ר"מ סבר שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדים עכ"ל והייט טעמא דמ"ע שהזמן גרמא נשים פטורות דדוקא במלה והקהל כתב רחמנא לומר דחייבות אבל כל מ"ע שהזמן גרמא בעלמא נשים פטורות דכיון דאין מלמדין הוו כמו מיעוטא דוקא הכי חייבות אבל אחריני לא וא"ת תינח זמן גרמא אבל שלא הזמן גרמא מנא ליה דחייבות וי"ל כיון דת"ת ופדיון הבן הוו שני כתובים הבאים כאחד ואין מלמדין הוו כמו מיעוטא דוקא הכי פטורות אבל שלא הזמן גרמא בעלמא נשים חייבות:

משום דהוי שמחה מלה והקהל שלשה כתובים הבאים כאחד. וא"ת תרלת הוא דמ"ע שהזמן גרמא דפטורות דליכא למילף ממלה והקהל דאיכא שמחה בהדייהו הוו שלשה כתובים הבאים כאחד דפריה ורביה אלא דמ"ע שלא הזמן גרמא מכ"ל דחייבות אימא דפטורות מתלמוד תורה ופדיון הבן וי"ל דאיתא ליה דר' יוחנן בן ברוקא והוו ג' כתובים הבאים כאחד ת"ת ופדיון הבן ופריה ורביה ות"ל ולאביי דאמר לעיל (דף לד:) אשה בעלה משמחה

ולרבי יוחנן בן ברוקא נמי גיהוו מורא ופריה ורביה שני כתובים. וא"ת אמאי לא קאמר לרבנן ליהוו מורא ומחזוה ב' כתובים ולמאי דפריה לעיל דתרוייהו צריכי אחי שפיר: **מבלל** דמ"ע שלא הזמן גרמא נשים חייבות. פי' בקונטרס מדאיצטריך קרא להיקשא למיפטר נשים מזמן גרמא מכלל דמ"ע שלא הזמן גרמא נשים חייבות פירוש דאי ה"ל פטורות אמאי איצטריך הקישא דתפילין למיפטר נשים מזמן גרמא אלא הכי נמי הוה ידעינן השתא כשלא הזמן גרמא נשים פטורות כ"ש דזמן גרמא ולא נהירא דהיכי מצי שתיק מהקישא דתפילין אדרבה אי שתיק מיניה הוה ילפינן ממלה והקהל דמ"ע שהזמן גרמא דנשים חייבות לכך פירש ר"י מכלל דמ"ע שלא הזמן גרמא נשים חייבות דאי פטורות הוה ליה למיכתב הקישא דתורה ה' כפיך על ת"ת אי לא על פדיון הבן להיקישה אליו ולומר כי היכי דנשים פטורות מתלמוד (ה) אי מפדיון דהייטו מ"ע שלא הזמן גרמא ה"כ פטורות מכל מ"ע שלא הזמן גרמא כמו דמקיש לפטור דהזמן גרמא לתפילין אלא ש"מ מדכתב אי היקישא לתפילין דהוי הזמן גרמא מכלל דשאר מצות עשה שלא הזמן גרמא חייבות:

אלא למ"ד תפילין הוי מ"ע שלא הזמן גרמא מאי איכא למימר. פי' הקונטרס דאדרבה איכא הוה לן למימר דשלא הזמן גרמא נשים פטורות מתפילין ושהזמן גרמא נשים חייבות ממלה והקהל דסבר שני כתובים הבאים כאחד מלמדים ומשני מאן שמעת ליה דתפילין לא הוו זמן גרמא רבי מאיר וסבר לה אין מלמדים ופירש בקונטרס דלדידיה לא איצטריך הקישא אלא כדגמרינן לעיל מבנין אב וגמרינן מראיה דהוי מ"ע שהזמן גרמא ונשים פטורות והקישא לן מלה ממלה והקהל לחייבא ר"מ סבר שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדים עכ"ל והייטו טעמא דמ"ע שהזמן גרמא נשים פטורות דדוקא במלה והקהל כתב רחמנא לומר דחייבות אבל כל מ"ע שהזמן גרמא בעלמא נשים פטורות דכיון דאין מלמדין הוו כמו מיעוטא דוקא הכי חייבות אבל אחריני לא וא"ת תינח זמן גרמא אבל שלא הזמן גרמא מנא ליה דחייבות וי"ל כיון דת"ת ופדיון הבן הוו שני כתובים הבאים כאחד ואין מלמדין הוו כמו מיעוטא דוקא הכי פטורות אבל שלא הזמן גרמא בעלמא נשים חייבות:

משום דהוי שמחה מלה והקהל שלשה כתובים הבאים כאחד. וא"ת תרלת הוא דמ"ע שהזמן גרמא דפטורות דליכא למילף ממלה והקהל דאיכא שמחה בהדייהו הוו שלשה כתובים הבאים כאחד דפריה ורביה אלא דמ"ע שלא הזמן גרמא מכ"ל דחייבות אימא דפטורות מתלמוד תורה ופדיון הבן וי"ל דאיתא ליה דר' יוחנן בן ברוקא והוו ג' כתובים הבאים כאחד ת"ת ופדיון הבן ופריה ורביה ות"ל ולאביי דאמר לעיל (דף לד:) אשה בעלה משמחה

הגהות הב"ח

(ה) תוס' ד"ה מכלל וכו' מתלמוד תורה אי מפדיון הבן דהייטו מ"ע: (ב) ד"ה משום דהוי וכו' ומאי מתרץ לר' יהודה:

שפה א מיי' פי"ב מהל' ע"ז הל' ג סמג לאוין כח:

שפה ב מיי' פי"ו מהל' איסורי ביאה הל' ה סמג לאוין קכה:

מגנא

הדגשת ריב"ם לגבי קיר דם הארץ דגמ'

נוסא/מגנא

ל' תחומים שבהן בשוק הכתוב אומר לאיש - ולביאה (הארה: כך בראשון - תנא דבי ר' ישמעאל מוקא בתיבה לאשה מנבי מ"ל)